Bat. Gen.
VI.
450

VOORSCHRIFT

WAPENING EN MUNITIE

VAN DE

ARTILLERIE EN DEN TREIN.

(V. W. M. A. en T.)

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI 450a

VOORSCHRIFT

WAPENING EN MUNITIE

VAN DE

ARTILLERIE EN DEN TREIN.

(UITGEZONDERD HET PISTOOL M. 11) (1)

(V. W. M A. EN T.)

1918.

(1) Hiervoor wordt verwezen naar het V. P. M. 11.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1918.

...ART.
...OUTSCHAP
...VAN
...EN W.

PERPUST...
Tanggal : 1-7-2010
Nomor Induk : 1366 /PN-Mus-
BIS - ID : 0010-29602860
ITEM - ID : 0109051533
Asal : Museum Pusat

INHOUD.

Bldz.

Inleiding 1

1ste AFDEELING.
De wapening.

Algemeene bepalingen 3
De wapening der karabijndragenden 3
A. Hoofd- en onderdeelen van de wapening. 5
B. Uiteennemen en ineenzetten van de karabijn 13
C. Onderhoud der wapening 18
D. Behandeling der wapening 32
E. Inspectie der wapening 35
F. Maatregelen voor het te velde trekken .. 40
G. Bruineeren 40
H. Nummeren en merken 40
I. Wijze van dragen 46

2de AFDEELING.
De munitie.

Patronen tot karabijn M. 95 53
Gebruik en verpakking van de patronen ... 56
Bijlage: Voornaamste gegevens betreffende de wapening en de munitie 62

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

INLEIDING.

De *officieren*, *onderluitenants* en *instructeurs* moeten grondig bekend zijn met den inhoud van dit voorschrift.

Het overige *kader* (1) moet bekend zijn met de hoofd- en onderdeelen van de wapening, bij hun Wapendeel in gebruik, alsmede met de inrichting van het vizier, het uiteennemen en ineenzetten van de karabijn, en in het bijzonder met de wijze van onderhoud en reiniging van de wapening; de Europeesche onderofficieren moeten bovendien eenig begrip hebben van de soorten en de verpakking van de munitie.

De *manschappen* moeten weten hoe hunne wapening wordt geheeten, uiteengenomen, ineengezet, onderhouden en gereinigd.

De *recruut* verzorgt zijne wapening onder leiding en toezicht van het kader. De voorwerpen van wapening worden hem zoo spoedig mogelijk verstrekt.

Voor het onderricht en de oefeningen in het vullen en ledigen van het magazijn, in de lading en in het aftrekken, alsmede voor de theorieën over de karabijn mogen alleen *Recruten-karabijnen*

(1) Voor de kennis van de onderdeelen van de karabijn voor het niet Europeesch kader wordt verwezen naar de eerste alinea van § 3.

worden gebezigd. Met deze karabijnen mag *nimmer* worden geschoten.

Recruten-karabijnen zijn minder deugdzame karabijnen M. 95, waarvan eenige der van een seriemerk voorziene onderdeelen onbekwaam kunnen zijn, voor zoover dit niet hinderlijk is voor het gebruik.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Iste AFDEELING.

DE WAPENING. (1)

Algemeene bepalingen.

§ 1. Elk onderdeel van het Leger dat zelfstandig administratie voert, ontvangt de wapening volgens de vastgestelde vredessterkte, c. q. vermeerderd met het daarboven ter plaatse in subsistentie gevoerd wordend personeel en moet die steeds voltallig houden. Voor zoover de korpsen zijn gelegerd op plaatsen waar geen geweermakerswerkplaats is gevestigd wordt daarbij bovendien tot dadelijke vervanging van herstelbare of onbruikbare wapening, 10% van het aantal vuur- en blanke wapenen met toebehooren (behalve loopborstels) en lederwerken als reserve ontvangen en in de rustkamers opgelegd.

§ 2 DE WAPENING BESTAAT UIT:

A. VESTING-ARTILLERIE.

Voor adjudant-onderofficieren, sergeant-majoors-instructeur en gediplomeerde koks: een pistool M. 11;

---

(1) Zie het „Overzicht van de bepalingen betreffende de wapening enz."

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

voor het peil- en waarnemingspersoneel en de telefonisten: een karabijn M. 95 Art. en een kapmes;
voor het overige personeel: een karabijn M. 95 Art

B. BEREDEN-ARTILLERIE.

Voor adjudant-onderofficieren,
Opperwachtmeesters,
Instructeurs,
Europeesche wachtmeesters,
„ korporaals,
Staftrompetters,
Trompetters,
Leerling-trompetters,
Kanonniers-verkenner,
Stukrijders,
Gediplomeerde koks,
voor het overige personeel:
een karabijn M. 95 Cav.

} Een pistool M. 11.

C. TREIN.

Voor adjudant-onderofficieren en gediplomeerde koks: een pistool M. 11;
voor al het overige personeel (ook de reservisten): een karabijn M. 95 Cav.

D. DIENST VAN HET MATERIEEL DER ARTILLERIE EN DE ARTILLERIE-WERKPLAATSEN.

Voor artillerie werklieden, geweer- en lade-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

makers beneden den rang van adjudant-onderofficier (ook de leerlingen): een karabijn M. 95 Cav.;
voor het overige personeel: een pistool M. 11.

§ 3 A. HOOFD- EN ONDERDEELEN VAN DE WAPENING.

KARABIJN.

De kennis der kleiner gedrukte onderdeelen wordt niet vereischt voor niet-Europeesche onderofficieren en voor korporaals.
De deelen waarachter (n) staat mogen nooit, die waarachter (z) staat, zelden door den man worden uiteen- of afgenomen.
Waar gesproken wordt van: boven-, onder-, rechter-, linker-, vóór- of achterzijde, wordt de karabijn in den aanslag verondersteld.

De hoofd- en onderdeelen zijn:

1*a*. Bajonet No. 3. (Cav. Karabijn).		Kling met punt. Stootplaat met gat en krul. Gevest met halve grepen, klinkoogen, klinknagels, knop, gleuf en pal, palveer, palmoer (n).
1*b*. Bajonet No. 4 (Art. Karabijn.)		Kling met punt en insnijding voor den pal van den band. Stootplaat met gat en klinknagels.
2. Grendel.	Afsluiter.	Patroontrekker met haak (n). Uitwerper met schroef (z). Nok tot verbinding met den geleider. Gleuf en kanaal voor de slagpin.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

2. Grendel.

Geleider.
- Twee steunnokken.
- Kanaal voor gasontsnapping.
- Knop met geleistuk.
- Insnijding voor den tand van den haan met spanvlak.
- Rust voor den tand van den haan.
- Insnijding voor den haanpal.
- Kanaal voor de slagpin met borst.
- Gleuf voor de nok van den afsluiter.

Haan.
- Lip met uitfreezing voor den haanpal.
- Tand met spanvlak.
- Nok voor het gespannen houden van den haan.
- Stift in het kanaal voor de slagpin.

Haanpal.
- Vleugel.
- As met lepelvormig uiteinde.
- Kleine ronde verhooging achter aan de as.
- Veer.

Slagpin.
- Punt.
- Blad.
- Kraag met twee groeven voor gasontsnapping.
- Afplatting om het draaien in den haan te beletten.
- Schroefeinde met merkstreep.

Slagpinmoer met uitfreezing voor den haanpal en merkstreep.

Slagveer.

3a. Beslag (Art. kar).
- Band met bandschroef en pal met veer en moer (n).
- Geleiplaat met twee schroeven (n),
- Magazijnsschroef.
- Kruisschroef met koker (n) in de lade.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

3*a*. Beslag (Art. kar.)	Een boven-kordonbeugel met moerplaat (n). Een onder-kordonbeugel met schroeven(n) Kolfplaat met twee schroeven (n). Steunplaat voor den tap van het staartstuk met schroef (n),
3*b*. Beslag. (Cav. kar.)	Band (gemerkt *Cav.*) met bajonethaft en schroef. Magazijnsschroef. Kruisschroef met koker (n) in de lade. Twee kordonbeugels met schroeven (n). Kolfrand met drie schroeven (n) Steunplaat voor den tap van het staartstuk met schroef (n).
4. Magazijn.	Beugelkrop. Doorgang voor den patroonhouder en gaten tot doorlating van den staart van den trekker, den knop van den houderhaak en verschillende schroeven. Bodem met schroef (z). Aanbrenger met veer en pin (n). Houderhaak met knop, veer (1) en schroef (z). Twee haken voor de magazijnsbekleeding. — Alleen bij de Cav. kar.
5 Magazijnsekleeding.	Twee gleuven voor de haken en een plaatje met drie schroeven (n). — Alleen bij de Cav. kar.

(1) Deze houderhaakveer is rond en daardoor te onderkennen van de stuitnokveer, welke plat is.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

6. Lade.
- Voorlade.
- Versterking met twee groeven.
- Greep.
- Kolf met hiel.

7. Loop.
- Ziel
- Tromp (monding).
- Vier trekken.
- Vier velden.
- Kamer met kamerrand en insnijdingen voor den patroontrekker en den uitwerper.
- Nok tot vizierkorrel.
- Vizierkorrel (n).
- Nok tot vizier.
- Vizier.
  - Voetstuk met twee vleugels, verdeelstreepen, insnijdingen en schroef (n).
  - Klep.
    - Blad met vizierkeep en steunnok (n).
    - Twee armen.
    - Veer.
    - Twee scharnierschroeven (n).
- Vizierschroef (z).

8. Staartstuk.
- Twee kanalen voor gasontsnapping.
- Gleuven voor den uitwerper en de steunnokken van den geleider.
- Doorgang voor den gevulden patroonhouder met geleistuk voor de patronen.
- Gaten tot doorlating van de trekkernok en stuitnok.
- Staart met moer voor de kruisschroef.
- Steunnok voor de trekkervorkveer.
- Trekkervork met veer (1) en pin (n).
- Trekkernok met pin n).
- Trekker met twee drukpunten en pin (n).
- Stuitnok met knop, veer en pin (2) (n).
- Tap met moer voor de magazijnschroef.

(1) De thans nog in gebruik zijnde lange trekkervorkveeren zullen langzamerhand vervangen worden door kortere trekkervorkveeren in vereeniging met een trekkervorkveerpin.

(2) Deze pin moet met den kop naar beneden geplaatst zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij het vizier dienen de verdeelstreepen voor de afstanden van 400 t/m 1200, met 100 M. opklimmende, en wel op den rechtervleugel voor de *even* en op den linker voor de *oneven* afstanden, de insnijdingen voor de vizierstellingen van 300 t/m 1200 M., waarvan die voor de *even* afstanden in den rechter- en die voor de *oneven* in den linkervleugel.
Bij gebruik van *standvizier* (200 M.) rust de klep met de steunnok in de uitholling van het voetstuk.

HET KAPMES.

Kapmes.	Kling met punt, rug, scherp en veer. Stootplaat. Gevest.
Scheede tot Kapmessen.	Knop. Oog. Trechter. Trechterschroef. Scheedevoering.

DE BLAASINSTRUMENTEN.

Hoorn.	Beker. Twee beugels. Mondstuk (gemerkt G. S.). Ketting.
Trompet.	Beker. Twee beugels. Mondstuk (Gemerkt G. S.). Ketting.

§ 4 BIJ DE WAPENEN BEHOOREN:

Per Karabijn:

1 monddeksel Inf. 1 schroevendraaier met grendelsleutel.	Toebehooren (Zie verder de §§ 50 en 55).

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1 vetlapdoos. 1 ruimnaald M. 95. 1 vetlap. 2 loopborstels + 1 als reserve op de rustkamer. 1 invetkoord tot karabijnen M. 95.	Toebehooren (Zie verder de §§ 50 en 55).
1 Gordel No. 1 (niet voor het van een lijfriem voorzien personeel) 1 karabijnriem { Mar. aan de karabijn Art. / Cav. aan de karabijn Cav. 2 knoopen dubbele No. 2 aan de karabijnriem. 1 patroontasch Cav. 1 scheede tot bajonetten Inf. 1 lijfriem per bij den Trein met de karabijn bewapende en overigens vooral het met de Cav. karabijn bewapend bereden (c. q. bij mobilisatie bereden te maken) personeel, zoowel te paard als per rijwiel.	Lederwerk (Zie verder § 56).

Per kapmes.

1 gordel No. 1 (die verstrekt bij de karabijn). 1 schoen voor scheeden tot kapmessen. 1 scheede tot kapmessen.	Zie § 56.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Per groep Vesting-Art., per sectie Bereden Art en overigens per 20 karabijndragende of minder.

2 drijfhamers
2 drijvers No 1
1 geweertrechter
1 mondingsbeschermer
1 pompstok } tot karabijn M. 95

Dit toebehooren wordt bewaard in de chambrée. Het staat bij de Vesting-Art onder toezicht van den groepscommandant, die bij uitrukken 1 drijver, 1 drijfhamer en den mondingsbeschermer medeneemt en de overige artikelen door een ander van zijn groep doet medevoeren; een en ander wordt bij de Bereden Art. en den Trein geregeld door den batterij- c.q. compagnies- (detachements) commandant. Bij mobilisatie geschiedt het medevoeren van bovengenoemde voorwerpen in de bagagetreinen of wordt dit door de betrokken commandanten nader geregeld; bij den Trein worden deze artikelen bij de „waarschuwing" ingeleverd.

Per rustkamer.

3 drijfhamers
3 drijvers No. 1
1 geweertrechter

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1 mondingsbeschermer
1 pompstok } tot karabijn M. 95
2 stalen uiteinden voor pompstokken.

§ 5. Naast de voorgeschreven wapening ontvangen:

de *hoornblazers* een hoorn (met *twee* mondstukken waarvan één als reserve) en een snoer tot hoornblazers,

de *Staftrompetters (trompetters)* een trompet (met *twee* mondstukken waarvan één als reserve) en snoer tot staftrompetters (trompetters),

de *batterijen veld- of bergartillerie* een trompet met snoer per batterij ten dienste van de leerling-trompetters.

§ 6. Ten einde bij oefeningen waarbij de oorlogsbepakking moeten worden gedragen, geen scherpe patronen No. 1 mede te voeren, worden per karabijndragende 6 houders met marschpatronen verstrekt.

§ 7. Ten behoeve van de voorbereidende schietoefeningen en de theorieën over de karabijn M. 95, worden recrutenkarabijnen met karabijnriemen verstrekt, terwijl voor de oefeningen in het richten richtingscontroleurs en richtbokken tot karabijnen in gebruik worden gegeven, alles tot de ondervolgende hoeveelheden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

	Richtingscontroleurs.	Richtbokken Cav.	Recrutenkarabijnen.
12e Compagnie (vesting).....	30	1	2
Overigens per compagnie of detachement vesting-artillerie.....	1(1)	1	2
Kaderschool vesting-artillerie	10	1	2
Depôt bereden-artillerie.....	10	1	2
Per batterij bereden-artillerie.....	1(1)	1	2
Kaderschool bereden-artillerie.....	10	1	2
Trein.			
Per compagnie of zelfstandig detachement.....	1(1)	1	2

§ 8. Voor exercitiën, het houden van theorieën, alsmede voor het onderzoek naar de gangbaarheid van het sluitmechanisme, worden per recrutenbarabijn 20 exercitiepatronen (2) No. 1 verstrekt.

Bij deze patronen worden patroonhouders gebezigd, afkomstig van de schietoefeningen.

B. UITEENNEMEN EN INEENZETTEN VAN DE KARABIJN.

§ 9. Als regel geldt dat de karabijn niet verder

(1) Per 20 karabijndragenden of minder.

(2) De exercitiepatroon bestaat uit de huls van de verschoten scherpe patroon, waarin een gegroefden messingen kogel is gewurgd.

Indien de kogels beschadigd of de hulzen gedeukt zijn, moeten deze patronen worden verwisseld.

De houders tot exercitiepatronen mogen niet beroest, verslapt of gedeukt zijn; zoodra zij niet meer voldoen, worden zij verwisseld.

De exercitiepatronen van geoefende manschappen worden in de rustkamer bewaard.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

uit elkaar genomen wordt dan voor het onderhoud strikt noodzakelijk is.

De karabijndeelen mogen nimmer op onreine of zandige plaatsen worden neergelegd en zullen met zorg tegen vallen worden gevrijwaard.

Omdat het door elkander geraken van de gelijksoortige onderdeelen van verschillende wapenen de goede werking dier wapenen benadeelt, dient er bij de compagniën, batterijen en detachementen steeds voor te worden gewaakt, dat zulks niet plaats heeft en dat dus alle deelen van eenzelfde wapen gelijke seriemerken dragen.

Om een en ander te voorkomen moeten, bij het uiteennemen der wapenen, de hoofd- en onderdeelen van eenzelfde wapen steeds zorgvuldig van die van een ander verwijderd worpen gehouden en dient den gebruikers te worden ingeprent geen deelen in te zetten, alvoreng zich ervan te hebben overtuigd, dat deze de goede seriemerken dragen.

Bij het schoonmaken op de rustkamers mogen niet te veel wapenen gelijktijdig worden uiteengenomen,

§ 10 *De karabijn wordt in de volgende orde uiteengenomen en in omgekeerde orde in elkander gezet:*

1 de grendel,
2 de magazijnsschroef,
3 de kruisschroef,
4 het magazijn,
5 de band,
6 de lade, met karabijnriem,
7 de loop met staartstuk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Om bij de Cav. karabijn de magazijnsbekleeding af te nemen, wordt deze langs het magazijn omhoog geschoven.

Uitnemen van den grendel.

Met den duim der linkerhand op den knop van de stuitnok drukken en den grendel met de rechterhand verwijderen.

Vervolgens de slagveer ontspannen door de tand van den haan, naar links draaiende, uit de rust en in de insnijding van den geleider te brengen.

Uiteennemen van den grendel.

Den afsluiter met daaraan bevestigden uitwerper en patroontrekker uit den geleider trekken, daarna den grendelsleutel op de slagpin plaatsen met de lip aan de tegenovergestelde zijde van den geleiderknop; de slagpin naar binnen drukken totdat de lip in de gleuf voor de nok van den afsluiter stuit en vervolgens een halven slag rechts omdraaien.

Daarna, zonder dat de schroevedraaier wordt gesteund met den duim der linkerhand op den palvleugel drukken en met de rechterhand de slagpinmoer afschroeven, waarna de grendel verder uiteengenomen wordt.

Ineenzetten van den grendel.

Na de slagpin met daarom geschoven slagveer in den geleider te hebben gebracht, met de af-

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

platting der slagpin aan de tegenovergestelde zijde van den geleiderknop, wordt op overeenkomstige wijze als bij het uiteenemen van den grendel is aangegeven, de grendelsleutel gebezigd om de slagveer te spannen en in gespannen toestand te houden, waarna het verder ineenzetten plaats heeft zonder dat de schroevedraaier daarbij gesteund wordt.

Bij het aanschroeven der moer moet men, om weigeringen bij het schieten te voorkomen, zorgen dat de merkstreep op haar achtervlak boven en in het verlengde van die op de slagpin komt, en dat het achtervlak van de laatste een weinig buiten de moer uitsteekt. (De palvleugel mag *niet eerder* worden losgelaten, omdat daarvan beschadiging van den onderkant der verhooging van de pal-as het noodzakelijk gevolg is).

Inbrengen van den grendel.

De slagveer spannen door de spanvlakken tegen elkander te doen oploopen, totdat de tand van den haan in de rust van den geleider vat, en vervolgens met de rechterhand den grendel voorzichtig in het staartstuk schuiven, waarbij het *ten strengste verboden* is op den knop van de stuitnok te drukken.

Zonder op dien knop te drukken is het n.l. niet mogelijk, de grendel *zonder afsluiter* in het staartstuk te brengen, en wordt dus het gevaar vermeden, dat de man zonder afsluiter schiet en ernstig verwond raakt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Afnemen van het magazijn.

De magazijns- en de kruisschroef losdraaien en uittrekken, waarna het magazijn, door aan den beugelkrop te trekken, uit de lade wordt verwijderd.

Klemt de magazijnsschroef in de lade, dan moet zij, door een der armen van den schroevedraaier onder den kop te plaatsen, voorzichtig uitgelicht worden.

Afnemen van den magazijnsbodem met aanbrenger en aanbrengerveer.

De bodemschroef losdraaien en uittrekken, waarna door op den aanbrenger te drukken, de bodem uit het magazijn wordt geduwd.

Afnemen van de lade met karabijnriem.

Nadat het magazijn verwijderd is, den band afnemen.

Het afnemen en plaatsen van den band moeten voorzichtig geschieden, om vizierkorrel en lade niet te beschadigen; bij klemming van den band worden drijver en drijfhamer gebruikt.

Klemt de loop in de lade, dan wordt met de rechterhand zacht op de versterking geslagen, daarbij de monding steunende op een zacht voorwerp, en met de linkerhand de loop opgevangen.

§ 11. De schroeven worden vast, maar niet te sterk aangedraaid; dit geldt niet alleen bij het schieten, doch bij alle oefeningen met de karabijn

en in 't bijzonder voor de magazijns- en de kruisschroef.

C. ONDERHOUD DER WAPENING.

Algemeene bepalingen.

§ 12. De Compagnies- (Batterij-, Detachements-) Commandant is aansprakelijk voor het behoorlijk onderhoud der bij zijn Compagnie, (Batterij, Detachement) in verantwoording zijnde voorwerpen van wapening.

Voor zooverre niet anders is bepaald, zorgt een ieder voor het onderhoud van de wapening, welke hij in gebruik heeft.

Het onderhoud der voorwerpen van wapening op de rustkamer geschiedt door de zorg van den fourier.

§ 13. De metalen deelen van een karabijn moeten steeds ingevet zijn.

Het schuren, poleeren, blank maken of poetsen van karabijn- deelen is streng verboden.

Ingevreten roest (zwarte vlekken) mag (mogen) niet worden uitgepoetst.

§ 14. Ieder karabijndragende moet zijn karabijn, na gemaakt gebruik, uitwendig van zand, vuil, enz. ontdoen en daarna de uitwendige metaaldeelen invetten.

Is het wapen nat geworden, of zijn beweegbare deelen van het wapen door vuil niet meer

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

goed gangbaar, dan zal de sectie commandant de karabijn geheel of gedeeltelijk doen uiteennemen en schoonmaken.

Voor de reiniging van het inwendige van den loop zie de § § 17 t/m 20 en 23.

ONDERHOUDS- EN REINIGINGSMIDDELEN.

§ 15. Alleen de volgende onderhouds- en reinigingsmiddelen mogen worden gebruikt:

Voor het inwendige van den loop.

Geweervet voor het invetten van kamer en ziel.

Loopborstels en wel:

a. vuilborstels voor het droog doorhalen van de ziel, wanneer deze nat is, dan wel kruitslijm of vuil bevat:

b. vetborstels voor het invetten van de ziel met geweervet.

Vetlappen voor het invetten van de kamer.

Stalen pompstokken om met behulp van een daaropgeschroefden vuilborstel, den loop door te halen en om met behulp van een opgeschroefden vetborstel den loop in te vetten.

Invetkoorden, aan het eene einde voorzien van een metalen uiteinde zonder moer, om het koord door den loop te laten zakken en aan het andere einde van een metalen uiteinde met moer om daarin een loopborstel te schroeven.

Mondingbeschermers om ziel en tromp voor beschadiging te vrijwaren bij het gebruik van den pompstok of het invetkoord.

Soda-oplossing (1) voor de grondige reiniging van het inwendige van den loop en voor reiniging van de loopborstels.

Zinken trechters voor het in den loop gieten der soda-oplossing.

Poetsstokken en puntige stukjes zacht hout om, met een lap omwikkeld, de kamer schoon te maken en in te vetten.

Katoenen, flanellen of linnen lappen om de poetsstokken te omwikkelen.

Ruimnaalden M. 95 om de kanalen voor gasontsnapping door te steken.

Petroleum om de loopborstels te reinigen.

VOOR DE ANDERE DEELEN VAN DE KARABIJN EN DE OVERIGE DEELEN DER WAPENING.

Geweervet om alle metalen deelen in te vetten.

Vetlappen (2) voor het invetten der schoongemaakte metalen deelen.

Poetsstokken en puntige stukjes zacht hout, om met een lap omwikkeld, de

---

(1) De sterkte der soda- oplossing is; een goed gevuld deksel van den eetketel O.M., op een petroleumblik kokend water, welke hoeveelheid in den regel toereikend is voor de reiniging van 15 loopen.

Dit geldt voor soda van 36 à 37 procent; bij soda van 75 procent mag slechts de halve hoeveelheid soda worden gebruikt.

(2) De vetlappen worden vervaardigd uit ongekleurde flanellen stof, en gesneden ter grootte van 0.15 M. in 't vierkant. Zij worden in geweervet gedoopt en daarna uitgewrongen, zoodat zij goed doortrokken zijn doch er geen vet afdruipt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

plaatsen, waar men op andere wijze moeilijk bij kan, schoon te maken en in te vetten.

Katoenen, flanellen of linnen lappen om de karabijndeelen en houten deelen der wapening schoon en droog te wrijven.

Petroleum ter verwijdering van losse roest of van verdikt vet en vuil.

Vaseline en vaselinelappen (*) tot het onderhoud van alle lederwerken der wapening.

§ 16. De onderhouds- en reinigingsmiddelen moeten steeds zoodanig zijn, dat zij geen nadeel kunnen veroorzaken aan de wapening; zij moeten derhalve in de eerste plaats vrij van zand en vuil zijn, zoodat schuren of roesten van het wapen tengevolge van hun gebruik niet mogelijk is.

Er moet zorg worden gedragen, dat er geen zand of vuil in het geweervet komt; vooral zal toezicht worden gehouden op den inhoud der vetbussen naar het schietterrein mede te voeren.

De pompstokken mogen niet verbogen of beroest zijn en geen bramen hebben, terwijl er streng op moeten worden gelet, dat 't handvat gemakkelijk draaibaar is.

De mondingbeschermers mogen niet zoodanig uitgesleten zijn, dat de pompstok den zielwand kan raken.

De loopborstels worden telkens wanneer dit noodig is, gereinigd door ze tusschen een lap door te trekken en van tijd tot tijd ook in petroleum uitgespoeld en daarna goed gedroogd.

(*) 1 stuks per 20 karabijndragenden. Worden vervaardigd van flanellen stof l. en b. 0.30 M.

Bij de maandelijksche grondige reiniging der wapening, worden ook de loopborstels met kokende soda-oplossing behandeld en daarna goed gedroogd.

Op het tijdig verwisselen van den vuilborstel, indien de haren te veel uitgevallen of versleten zijn, moet streng worden gelet; zonder goede borstels is een behoorlijk onderhoud van den loop onmogelijk.

Bij versleten borstels bestaat kans, dat het messing den zielwand raakt, hetgeen kenbaar is aan gladde plaatsen op het messing.

Bij ontvangst van een nieuwen borstel wordt de vetborstel tot vuilborstel bestemd.

§ 17. Doel van de onderhoudsmethode.

Het hoofddoel van het onderhoud van het inwendige van den loop moet zijn het wapen zoo lang mogelijk een goede trefkans te doen behouden.

Door veelvuldig poetsen van het inwendige van den loop ontstaat spoedig uitslijting en dientengevolge vermindering van trefkans.

Die uitslijting van den loop ontstaat echter ook, indien men den zielwand laat beroesten, daar telkens als uit de karabijn geschoten wordt de kogel als poleerkolf werkt en de roestlaag uit de karabijn wegneemt. Geschiedt dit slechts éénmaal, dan zal de trefkans niet merkbaar daardoor lijden, maar daar voordurend schietoefeningen worden gehouden, zal bij een slecht onderhoud van den loop spoedig uitslijting en daardoor vermindering van trefkans optreden.

Het onderhoud moet er dan ook op gericht zijn de loopen inwendig schoon en goed ingevet te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

houden, waarbij overbodig poetsen streng moet worden vermeden.

§ 18. Wil de in § 17 geschetste onderhoudsmethode doel treffen, dan moet aan de ondervolgende maatregelen strikt de hand worden gehouden. De compagnies-commandant zal hierop een zeer strenge contrôle uitoefenen en doen uitoefenen, welke contrôle nimmer mag verslappen.

Door het houden van herhaalde en onverwachte inspectiën dienen de officieren zich er van te overtuigen, dat het onderhoud en de reiniging van de wapening, inzonderheid die van het inwendige van den loop, volgens de voorschriften geschiedt.

Zoo kort mogelijk voor het schieten met scherpe patronen wordt steeds de droge vuilborstel door den loop gehaald om zekerheid te verkrijgen, dat zich geen zelfstandigheden in de ziel bevinden welke den loop zouden kunnen doen uitzetten of springen.

Na het schieten wordt, terwijl de loop nog warm is (en anders zoo spoedig als de oefening dat toelaat, doch in elk geval nog op het terrein) de vuilborstel droog zooveel malen heen en weer door den loop gehaald als noodig is om het achtergebleven buskruitslijm zooveel mogelijk te verwijderen en daarna ingevet door den vetborstel eenige malen op en neer door den loop te halen.

De eerstvolgende dagen na het schieten worden deze verrichtingen, zooveel malen herhaald als noodig is, d.w.z. totdat de loop niet meer uitslaat, waarbij in acht moet worden genomen, dat niet

bij alle karabijnen deze bewerking hetzelfde aantal malen behoeft te geschieden daar de eene loop langer blijft uitslaan dan de andere.

Loopen, waarin zich roestig vet bevindt, worden schoongemaakt en daarna ingevet, terwijl loopen, die inwendig nat zijn geworden, eerst goed worden droog gemaakt en daarna ingevet.

Loopen van karabijnen, waaruit niet geregeld wordt geschoten, en die op de rustkamers, worden op de wijze als boven omschreven 2 × 's weeks op door den compagnies-commandant te bepalen tijdstippen inwendig schoon gemaakt en ingevet.

Eens in de maand heeft een grondige reiniging plaats, als aangegeven in § 23.

Alleen te velde en bij oefeningen, waarbij het medenemen van den pompstok met overwegende bezwaren zou gepaard gaan, mag het invetten van de ziel geschieden met den loopborstel aan het invetkoord geschroefd.

§ 19. De officieren dienen zich herhaaldelijk te overtuigen, dat de voorschriften betreffende het onderhoud en de reiniging van de karabijnloopen, zoowel bij oefeningen (schiet en meerdaagsche-) als in het kampement, stipt worden nagekomen.

De compagnies-commandant wijdt zijn bijzondere aandacht aan het onderhoud en de reiniging van de wapens op de rustkamer.

Het reinigen en invetten van het inwendige van den loop geschiedt door den man met behulp van een tweede persoon en immer onder toezicht van kader.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

De pompstok wordt eerst voorzien van den mondingbeschermer, daarna van den loopborstel.

Nadat zoonoodig de bajonet af- en de grendel is uitgenomen, plaats de helper het wapen schuin en met de kolf op den grond, de monding naar hem ander gekeerd.

De borstel wordt in de monding gebracht, hierbij zorgende, dat het messingdraad niet verbuigt (verbogen en weder rechtgezet messingdraad is niet meer zoo goed ineengedraaid als te voren, zoodat de haren alsdan eerder zullen uitvallen).

Bij gebruik van den vetborstel wordt deze goed ingevet en steeds ook eenig vet in de monding gebracht

De mondingbeschermer wordt op den loop geplaatst en de pompstok zoover mogelijk door den loop geduwd. Men zorge, dat de pompstok een draaiende beweging verkrijgt, waardoor de loopborstel het beloop van de trekken volgt. Zonder deze voorzorg loopen de trekken kans, bij de reiniging of invetting te worden overgeslagen.

Wanneer de pompstok — hetgeen regel moet zijn — bij het handvat wordt vastgehouden, moet de stang bij het bewegen van den pompstok van zelf draaien, tenzij de verbinding van stang en handvat daarvoor te stroef is; in dat geval wordt de pompstok in herstelling gegeven.

Nadat de pompstok geheel door den loop is gebracht en de loopborstel buiten de kamer is gekomen, wordt de *vuil*borstel met een lap zoogoed mogelijk gereinigd of de *vet*borstel weder goed van vet voorzien het inwendig vetten van den ganschen zielwand is anders niet op alle punten

bij alle karabijnen deze bewerking hetzelfde aantal malen behoeft te geschieden daar de eene loop langer blijft uitslaan dan de andere.

Loopen, waarin zich roestig vet bevindt, worden schoongemaakt en daarna ingevet, terwijl loopen, die inwendig nat zijn geworden, eerst goed worden droog gemaakt en daarna ingevet.

Loopen van karabijnen, waaruit niet geregeld wordt geschoten, en die op de rustkamers, worden op de wijze als boven omschreven 2 × 's weeks op door den compagnies-commandant te bepalen tijdstippen inwendig schoon gemaakt en ingevet.

Eens in de maand heeft een grondige reiniging plaats, als aangegeven in § 23.

Alleen te velde en bij oefeningen, waarbij het medenemen van den pompstok met overwegende bezwaren zou gepaard gaan, mag het invetten van de ziel geschieden met den loopborstel aan het invetkoord geschroefd.

§ 19. De officieren dienen zich herhaaldelijk te overtuigen, dat de voorschriften betreffende het onderhoud en de reiniging van de karabijnloopen, zoowel bij oefeningen (schiet en meerdaagsche-) als in het kampement, stipt worden nagekomen.

De compagnies-commandant wijdt zijn bijzondere aandacht aan het onderhoud en de reiniging van de wapens op de rustkamer.

Het reinigen en invetten van het inwendige van den loop geschiedt door den man met behulp van een tweede persoon en immer onder toezicht van kader.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De pompstok wordt eerst voorzien van den mondingbeschermer, daarna van den loopborstel.

Nadat zoonoodig de bajonet af- en de grendel is uitgenomen, plaats de helper het wapen schuin en met de kolf op den grond, de monding naar d en ander gekeerd.

De borstel wordt in de monding gebracht, hierbij zorgende, dat het messingdraad niet verbuigt (verbogen en weder rechtgezet messingdraad is niet meer zoo goed ineengedraaid als te voren, zoodat de haren alsdan eerder zullen uitvallen).

Bij gebruik van den vetborstel wordt deze goed ingevet en steeds ook eenig vet in de monding gebracht.

De mondingbeschermer wordt op den loop geplaatst en de pompstok zoover mogelijk door den loop geduwd. Men zorge, dat de pompstok een draaiende beweging verkrijgt, waardoor de loopborstel het beloop van de trekken volgt. Zonder deze voorzorg loopen de trekken kans, bij de reiniging of invetting te worden overgeslagen.

Wanneer de pompstok — hetgeen regel moet zijn — bij het handvat wordt vastgehouden, moet de stang bij het bewegen van den pompstok van zelf draaien, tenzij de verbinding van stang en handvat daarvoor te stroef is; in dat geval wordt de pompstok in herstelling gegeven.

Nadat de pompstok geheel door den loop is gebracht en de loopborstel buiten de kamer is gekomen, wordt de *vuil*borstel met een lap zoogoed mogelijk gereinigd of de *vet*borstel weder goed van vet voorzien het inwendig vetten van den ganschen zielwand is anders niet op alle punten

bij alle karabijnen deze bewerking hetzelfde aantal malen behoeft te geschieden daar de eene loop langer blijft uitslaan dan de andere.

Loopen, waarin zich roestig vet bevindt, worden schoongemaakt en daarna ingevet, terwijl loopen, die inwendig nat zijn geworden, eerst goed worden droog gemaakt en daarna ingevet.

Loopen van karabijnen, waaruit niet geregeld wordt geschoten, en die op de rustkamers, worden op de wijze als boven omschreven 2 × 's weeks op door den compagnies-commandant te bepalen tijdstippen inwendig schoon gemaakt en ingevet.

Eens in de maand heeft een grondige reiniging plaats, als aangegeven in § 23.

Alleen te velde en bij oefeningen, waarbij het medenemen van den pompstok met overwegende bezwaren zou gepaard gaan, mag het invetten van de ziel geschieden met den loopborstel aan het invetkoord geschroefd.

§ 19. De officieren dienen zich herhaaldelijk te overtuigen, dat de voorschriften betreffende het onderhoud en de reiniging van de karabijnloopen, zoowel bij oefeningen (schiet en meerdaagsche-) als in het kampement, stipt worden nagekomen.

De compagnies-commandant wijdt zijn bijzondere aandacht aan het onderhoud en de reiniging van de wapens op de rustkamer.

Het reinigen en invetten van het inwendige van den loop geschiedt door den man met behulp van een tweede persoon en immer onder toezicht van kader.

De pompstok wordt eerst voorzien van den mondingbeschermer, daarna van den loopborstel.

Nadat zoonoodig de bajonet af- en de grendel is uitgenomen, plaats de helper het wapen schuin en met de kolf op den grond, de monding naar den ander gekeerd.

De borstel wordt in de monding gebracht, hierbij zorgende, dat het messingdraad niet verbuigt (verbogen en weder rechtgezet messingdraad is niet meer zoo goed ineengedraaid als te voren, zoodat de haren alsdan eerder zullen uitvallen).

Bij gebruik van den vetborstel wordt deze goed ingevet en steeds ook eenig vet in de monding gebracht

De mondingbeschermer wordt op den loop geplaatst en de pompstok zoover mogelijk door den loop geduwd. Men zorge, dat de pompstok een draaiende beweging verkrijgt, waardoor de loopborstel het beloop van de trekken volgt. Zonder deze voorzorg loopen de trekken kans, bij de reiniging of invetting te worden overgeslagen.

Wanneer de pompstok — hetgeen regel moet zijn — bij het handvat wordt vastgehouden, moet de stang bij het bewegen van den pompstok van zelf draaien, tenzij de verbinding van stang en handvat daarvoor te stroef is; in dat geval wordt de pompstok in herstelling gegeven.

Nadat de pompstok geheel door den loop is gebracht en de loopborstel buiten de kamer is gekomen, wordt de *muil*borstel met een lap zoogoed mogelijk gereinigd of de *vet*borstel weder goed van vet voorzien het inwendig vetten van den ganschen zielwand is anders niet op alle punten

verzekerd). Eerst daarna mag de pompstok uit de loop worden getrokken.

Deze bewerking wordt enkele malen herhaald, to dat de loop op het oog goed gereinigd c.q. ingevet is

Wordt te velde of bij oefeningen, als de pomp stok niet aanwezig is, het invetkoord gebruik dan wordt als volgt gehandeld.

De mondingbeschermer wordt om den loop ge schoven, het wapen met de monding naar beneden gekeerd; daarna laat men het invetkoord met he lange messingen uiteinde door de kamer en de loop naar beneden zakken tot het koord buiten den mondingbeschermer is aan te vatten. Ver volgens wordt het wapen horizontaal gehouden en het koord met opgeschroefde vuilborstel door een tweeden persoon gelijkmatig door den loop getrokken tot de borstel tegen den mondingsbeschermer stuit, waarop de laatste wordt afgenomen en de borstel uitgetrokken.

Nadat de vuilborstel met een lap goed gereinigd is wordt het doortrekken op dezelfde wijze enkele malen herhaald. Hierna wordt zonder mondingsbeschermer het invetkoord op boven omschreven wijze *in omgekeerde richting* van de monding naar de kamer ingebracht en doorgetrokken.

Deze bewerking wordt zoolang herhaald totdat de loop op het oog goed gereinigd is.

Vervolgens worden de bewerkingen in dezelfde volgorde herhaald, doch nu met opgeschroefden vetborstel, waarbij de monding c.q. de kamer vóór het doorhalen voldoende van geweervet wordt voorzien.

Het gebruik van andere dan de voorgeschreven reiniginsmiddelen is ten strengste verboden.

Pompstokken (1), mondingbeschermers, poetsstokken, geweervet, loopborstels, poetslappen en vetlappen worden bij alle schiet- en meerdaagsche oefeningen medegevoerd.

Het geweervet wordt zoo noodig medegevoerd in de voorgeschreven bussen tot geweervet en vaseline, gedragen in schoenen tot bussen voor idem.

§ 20. Telkens wanneer de loop inwendig is gereinigd of ingevet, geschiedt hetzelfde met de kamer. en zulks met behulp van een poetsstok en een vetlap.

§ 21. Onderhoud van de overige deelen van de karabijn alsmede van de ijzeren en stalen deelen van de wapening.

In den regel is het met een drogen lap goed afvegen en daarna met een vetlap insmeren van de verschillende blanke en niet blanke ijzeren en stalen deelen voldoende; poetsen van deze deelen mag nimmer geschieden. Is eenig deel beroest, dan bette men het, ten einde de roest los te maken, met een weinig petroleum en late deze eenigen tijd inwerken.

Mocht dit niet afdoende blijken, dan wordt het wapen in herstelling gegeven.

Tot het goed reinigen van de insnijdingen, kanalen, gleuven, gaten, moeren en schroefdraden worden gebezigd dunne, puntige poetshoutjes, met gevetten lap ontwikkeld.

---

(1) Nimmer mede te voeren gestoken in een loop.

Waar tusschen houten en metalen deelen ruimten aanwezig zijn, worden deze met geweervet gevuld, met uitzondering van die tusschen loop en handbeschermer; van deze laatste worden de veeren slechts zeer dun gevet.

§ 22. Reiniging en onderhoud van messingen, koperen en aluminium deelen der wapening.

Reiniging van deze deelen geschiedt zoo noodig door afvegen met vochtige lappen, overigens door droog afwrijven.

Poetsen van deze deelen mag nimmer geschieden.

§ 23. Grondige reiniging van de karabijn.

Een grondige reiniging van alle in dienst gestelde karabijnen M. 95 — ook van die der rustkamers — heeft plaats in de 2de week van elke maand (1) onder toezicht van een officier of onderluitenant; alleen wanneer dit onmogelijk is, mag het toezicht aan een Europeesche onderofficier worden opgedragen. Deze reiniging zal tevens worden benut tot het houden van een nauwkeurig onderzoek naar den toestand van alle onderdeelen van het wapen.

De reiniging der blanke deelen geschiedt mid-

(1) In de maanden, waarin de Officier van Wapening het driemaandelijksche onderzoek moet houden, wordt de dag voor de grondige reiniging in overleg met genoemden Officier bepaald, opdat dit onderzoek steeds kan worden gehouden één dag — in bijzondere gevallen hoogstens twéé dagen — na de grondige reiniging.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

dels een kokende sodaoplossing (1), gevolgd door droogmaken en invetten.

Het wapen wordt uit elkaar genomen als in § 10 is aangegeven.

De loopen met staartstuk worden, gebruik makende van een stevig touw, bij partijen van b.v. 10 à 15, aan een stevig bevestigden horizontalen balk — sterken bamboe — opgehangen met de monding omlaag.

Een speciaal daarvoor aangewezen militair giet de *kokende* soda-oplossing door de loopen met behulp van een zinken geweertrechter en mok.

De loopen blijven een kwartier hangen en worden daarna met een vetborstel ingevet.

N.B. Wanneer de sodaoplossing bij de aanwending niet goed *kookt*, zal het opdrogen te langzaam plaats hebben en roest ontstaan, hetgeen schadelijk is.

Bij het ineenzetten van de karabijnen worden alle IJ. en St. deelen vooraf ingevet.

§ 24. Reiniging en onderhoud van de houten deelen der wapening.

De houten deelen der wapening worden zoo noodig van verdikt vet en vuil ontdaan door middel van een vochtigen lap en daarna goed droog gewreven; het inwrijven met vernissen, vetten of oliën is ten strengste verboden.

---

(1) Voor de ontvangst van soda, brandhout en geweervet voor de grondige reiniging wordt verwezen naar § 26 van het „Overzicht van de bepalingen betreffende de Wapening".

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Na diensten, waarbij de laden zijn nat geworden, zullen deze — vooral wanneer zij slechts kort geleden geolied zijn — ruw aanvoelen, doordat de houtvezels opzetten. Wordt de lade buiten de zon gedroogd en daarna met een drogen lap afgewreven, dan zal de ruwheid geheel of grootendeels verdwijnen.

Wordt dit ruw zijn echter hinderlijk, dan wordt het wapen in herstelling gegeven om opnieuw te worden geolied.

Ook het opnieuw oliën van grepen geschiedt bij de geweermakersateliers.

§ 25. Reiniging en onderhoud van lederen deelen der wapening.

Lederen deelen, *welke lenig moeten blijven* (dus b.v. niet de scheeden, patroontasschen, — behalve de lip en het scharnierend gedeelte — enz.) worden eenmaal per maand, op den dag der grondige reiniging, ingewreven met vaseline; wanneer zij nogal eens door en door nat worden, moeten zij twee malen per maand met vaseline worden ingewreven, waarbij men moet wachten tot het leder bijna droog is.

De lederwerken worden van te voren ontdaan van alle lossen metaaldeelen en vóór het behandelen met vaseline middels een met zoet, liefst niet hard (kalkhoudend) water natgemaakten lap goed ingewreven (ingevocht), opdat het leder de vaseline gemakkelijker en gelijkmatiger kunne opnemen; dit bevochtigen mag niet zoo ver gaan, dat zich bij dubbelvouwen van het leder kleine waterdroppels vertoonen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Het behandelen met vaseline geschiedt met hulp van een vaselinelap en onmiddellijk nadat het leder is ingevocht, waarbij zorg wordt gedragen, dat de vaseline goed in de porien van het leder wordt gewreven.

Het reinigen van stijve lederwerken geschiedt zoo noodig met vochtige lappen, waarmede dan gelijk de vaste metalen deelen worden schoongemaakt, overigens moet stijf lederwerk en de nummerplaatjes slechts stofvrij gehouden worden.

De metalen beslagdeelen van lederwerken en de nummerplaatjes mogen nimmer worden geoetst.

Het knappen van leder bij dubbel buigen is een bewijs van slecht onderhoud.

Het inwrijven geschiedt aan die zijde van het leder, welke het minst met de kleeding in aanraking komt.

De lederwerken mogen niet worden gezwart.

§ 26. Reiniging, onderhoud, enz. van de wapening niet in handen van den man (op de rustkamers).

De karabijnen van de rustkamer deelen in de doodige reiniging van de wapening in handen van den man. Voorts worden de loopen inwendig maal 's weeks ingevet.

Is eene geheele of gedeeltelijke reiniging van de karabijn op andere tijdstippen noodig, dan geschiedt deze onder toezicht van den fourier en overeenkomstig de aangegeven beginselen.

Het lederwerk wordt van tijd tot tijd buiten de zon gelucht; het insmeren met vaseline heeft

Na diensten, waarbij de laden zijn nat geworden, zullen deze — vooral wanneer zij slechts kort geleden geolied zijn — ruw aanvoelen, doordat de houtvezels opzetten. Wordt de lade b u i t e n d e z o n gedroogd en daarna met een drogen lap afgewreven, dan zal de ruwheid geheel of grootendeels verdwijnen.

Wordt dit ruw zijn echter hinderlijk, dan wordt het wapen in herstelling gegeven om opnieuw te worden geolied.

Ook het opnieuw oliën van grepen geschiedt bij de geweermakersateliers.

§ 25. Reiniging en onderhoud van lederen deelen der wapening.

Lederen deelen, *welke lenig moeten blijven* (dus b.v. niet de scheeden, patroontasschen, — behalve de lip en het scharnierend gedeelte — enz.) worden eenmaal per maand, op den dag der grondige reiniging, ingewreven met vaseline; wanneer zij nogal eens door en door nat worden, moeten zij twee malen per maand met vaseline worden ingewreven, waarbij men moet wachten tot het leder bijna droog is.

De lederwerken worden van te voren ontdaan van alle lossen metaaldeelen en vóór het behandelen met vaseline middels een met zoet, liefst niet hard (kalkhoudend) water natgemaakten lap goed ingewreven (ingevocht, opdat het leder de vaseline gemakkelijker en gelijkmatiger kunne opnemen; dit bevochtigen mag niet zoo ver gaan, dat zich bij dubbelvouwen van het leder kleine waterdroppels vertoonen.

Het behandelen met vaseline geschiedt met behulp van een vaselinelap en onmiddellijk nadat het leder is ingevocht, waarbij zorg wordt gedragen, dat de vaseline goed in de porien van het leder wordt gewreven.

Het reinigen van stijve lederwerken geschiedt zoo noodig met vochtige lappen, waarmede dan tegelijk de vaste metalen deelen worden schoongemaakt, overigens moet stijf lederwerk en de nummerplaatjes slechts stofvrij gehouden worden.

De metalen beslagdeelen van lederwerken en de nummerplaatjes mogen nimmer worden gepoetst.

Het knappen van leder bij dubbel buigen is een bewijs van slecht onderhoud.

Het inwrijven geschiedt aan die zijde van het leder, welke het minst met de kleeding in aanraking komt.

De lederwerken mogen niet worden gezwart.

§ 26. Reiniging, onderhoud, enz. van de wapening niet in handen van den man (op de rustkamers).

De karabijnen van de rustkamer deelen in de grondige reiniging van de wapening in handen van den man. Voorts worden de loopen inwendig 2 maal 's weeks ingevet.

Is eene geheele of gedeeltelijke reiniging van de karabijn op andere tijdstippen noodig, dan geschiedt deze onder toezicht van den fourier en overeenkomstig de aangegeven beginselen.

Het lederwerk wordt van tijd tot tijd buiten de zon gelucht; het insmeren met vaseline heeft

uit den aard der zaak minder dikwijls plaats, da
bij het bij den man in gebruik zijnde.

De karabijnen worden in geheel ineengezet
rakken geborgen; de vizierklep wordt een wein
opgelicht als voorzorgsmaatregel tegen roesten
de monding wordt met het monddeksel geslote
De bajonet wordt niet in de scheede gelaten, do
rechts van de karabijn opgehangen aan een ha
in het geweerrak.

De kapmessen worden uit de scheede genom
en elke scheede bij het wapen opgehangen.

De lederwerken behooren aan houten pinnen
rakken te worden opgehangen, evenzoo de hoor
en trompetten.

§ 27. Geweervet, petroleum, vetlappen
vaseline moeten uit de magazijnen van Oorl
worden ontvangen overeenkomstig de daarvoor
het „Overzicht Wapening" vastgestelde bepalinge

Loopborstels worden naar behoefte tegen
kwame verwisseld.

Poetslappen worden tot de benoodigde hoeve
heid kosteloos uit de magazijnen der Intendan
verstrekt.

Voor het medevoeren van de benoodigde h
veelheden geweervet en vaseline bij meerdaagsc
en dergelijke oefeningen en te velde zie de §
41 en 44 van het „Overzicht Wapening".

D. BEHANDELING DER WAPENING.

§ 28. Het is verboden iets aan de wapeni
te veranderen. Herstellingen of vernieuwing

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geschieden slechts met voorkennis van den officier van Wapening.

De kapmessen worden ten alle tijde scherp gehouden.

Het aan- en bijscherpen geschiedt door het geweermakerspersoneel en mag dus in het garnizoen nimmer door den man geschieden.

§ 29. De officieren en het kader zullen zorg dragen, dat de wapening door de gebruikers niet ruw behandeld, en steeds volgens de daaromtrent gegeven voorschriften onderhouden wordt.

Vooral wake men tegen beschadiging van de monding door stooten, tegen krombuigen van den loop door dragen van voorwerpen aan de karabijn, tegen indringen van vuil en tegen verstoppen van den loop door lappen, zand enz.

Ter voorkoming van beschadiging van uitwerper, haan of stuitnokpin zal bij de lading gewaakt worden tegen het overdreven krachtig openen en sluiten van den loop, in het bijzonder als daarbij het wapen op eenig hard voorwerp steunt.

§ 30. Eén man mag nimmer meer dan twee karabijnen tegelijk dragen en wel op iederen schouder of onder ieder arm één; de karabijnen mogen elkander daarbij niet raken.

§ 31. Ten einde steeds een behoorlijk overzicht te hebben van de nummering der wapening, alsmede van de niet voor herstelling vatbare gebreken der vuurwapenen, wordt bij de compagniën (bat-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

terijen-, detachementen) een staat (wapen-contrôle) aangehouden, bevattende de wapennummers met de daarachter geplaatste seriemerken (letters en nummers) en c.q. de onderscheidingsletters van de in bruikleen zijnde wapening, waarbij van de vuurwapenen, de daaraan voorkomende, niet voor herstelling vatbare gebreken — voor zoover deze geen beletsel zijn voor het noodzakelijk gebruik (dit ter beoordeeling van den Officier van Wapening c.q. den I. D. W.) — moeten zijn vermeld.

Van dien staat moet afschrift worden verleend aan den Officier van Wapening, terwijl wijzigingen daarin betreffende de merken, letters en nummers door den compagnies- (batterij-, detachements)-commandant ter kennis van den Officier van Wapening, en wijzigingen dan wel aanvulling ten aanzien van de niet voor herstelling vatbare gebreken door laatstgenoemden ter kennis van den compagnies- (batterij-, detachements-) commandant behooren te worden gebracht.

§ 32. Normaal is de slagveer ontspannen en rust de vizierklep op het voetstuk.

§ 33. Ter voorkoming van beschadiging van de vizierinsnijdingen en van den arm der vizierklep mag deze nimmer worden neergeslagen.

Ook moet men na het sluiten van den grendel den haan niet doen vooruitslaan, maar de slagveer zich geleidelijk laten ontspannen, door onder het aftrekken met den duim der rechterhand den vleugel van den haanpal tegen te houden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De in de karabijnrakken voorkomende uitholingen voor de loopen en de kolfplaten der karabijnen worden door de zorg van de Genie met vettige lappen bekleed.

E. INSPECTIE DER WAPENING.

§ 34. In de eerste plaats wordt nagegaan of alle onderdeelen van de karabijn overeenkomstige seriemerken hebben, of korpsmerk en wapennummer aanwezig zijn, en of het wapen goed in elkander gezet, voldoende gebruineerd en gereinigd is (1).

Verder gaat men na of de houten deelen voldoende geolied zijn, de wrijvende metalen deelen behoorlijk zijn ingevet, en de schroeven, zoomede de slagpinmoer goed zijn aangedraaid.

De bajonet mag geen schudding hebben, moet in de lengterichting van de karabijn liggen, en gemakkelijk met de hand kunnen worden afgenomen en geplaatst; zij mag niet om den loop klemmen daar bij voortgezet vuur het gevolg daarvan is, dat de schoten hoe langer hoe lager vallen. Bij opplanten van de bajonet moet de pal goed inspringen.

---

(1) Teneinde bij inspectie over de wapening te kunnen nagaan, of de loopen beroest, zijn, is het noodig deze vooraf met een witten lap door te halen. Deze wordt daartoe gestoken in de gleuf van het stalen uiteinde, dat op de gewone pompstokken tot karabijnen M. 95 moet worden geschroefd.

De stalen uiteinden dienen uitsluitend bij inspectie door de compagnies- (detachements-) commandanten en de c.q. onder hen dienende officieren.

De vizierkorrel moet vastzitten en goed gebruineerd zijn, de merkstreep moet overeenkomen met die op het voetstuk, (anders is het wapen niet streekhoudend).

De banden moeten goed om loop en lade sluiten zonder te klemmen; zij moeten met de hand gemakkelijk zijn op te zetten, terwijl voor het afnemen moet kunnen worden volstaan met een paar lichte lichte tikken met den drijfhamer, het teeken O.O. van den band van de karabijn moet naar beneden gekeerd zijn.

De kordonbeugels moeten behoorlijk scharnieren zonder los te zitten.

De vizierklep moet gemakkelijk in alle vizierstanden geplaatst kunnen worden; het geheele vizier — in 't bijzonder de vizierklep — moet goed gebruineerd zijn behalve het bovenvlak en de binnenzijde der vleugels.

De lade mag geen hinderlijke beschadigingen vertoonen en mag niet klemmen (1).

De trekker-, houderhaak- en stuitnokinrichting moeten goed gangbaar zijn, de doorgang voor den patroonhouder moet voldoende wijd zijn.

De stuitnokpin moet met den kop naar beneden zijn geplaatst.

De stuitnokveer en de houderhaakveer mogen niet verwisseld zijn.

De grendel en het repeteermechanisme moeten

---

(1) Bij het werken van een lade, hetgeen krombuigen van den loop kan veroorzaken, is de plaats waar lade en loop klemmen, te onderkennen aan een glimmende plek op den loop.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

goed werken — te onderzoeken met excercitie-patronen; — de laatste patroon brengt men, al wiebelende, uit de kamer om te zien of patroon-trekker en uitwerper haar goed vasthouden. Het magazijn mag geen deuken vertoonen.

Het staartstuk mag geen bramen vertoonen, veroorzaakt door het opstuiken van den staart (gevolg een ovaal schroefgat, zoodat de kruisschroef niet behoorlijk kan worden aangedraaid) of door het inbrengen van den grendel met niet goed geplaatsten haan. De kanalen voor gasontsnapping mogen niet verstopt zijn.

De grendel moet gemakkelijk ingebracht, gesloten en uitgenomen kunnen worden; nagegaan moet worden of onderdeelen van den grendel beschadigd zijn; de afsluiter mag niet door eigen gewicht van den geleider vallen.

Nagegaan moet worden of het voorvlak van den afsluiter beschadigd is, doordat de loop werd doorgehaald of ingevet zonder dat eerst de grendel werd uitgenomen. Is het kanaal voor de slagpin door beschadiging vervormd, zoodat zich daarin bramen vertoonen, dan kan de slagpin zich niet meer vrij bewegen, waardoor gevaar voor weigeringen ontstaat. Het kan geconstateerd worden door den uitgenomen grendel te ontspannen, waardoor de punt van de slagpin zal trachten den afsluiter naar voren te duwen (van den geleider te verwijderen) hetgeen met het bloote oog kan worden waargenomen.

De slagpinmoer moet gemakkelijk op- en afgeschroefd kunnen worden.

De tand van den haan moet stevig in de rust

van den geleider staan; daarbij moeten de zijvlakken van de lip van den haan en van het geleistuk van den geleider goed in elkanders verlengde vallen.

De haanpaal moet gemakkelijk kunnen worden omgelegd; is dit geschied, dan onderzoekt men, op het gevoel, of de trekkernok geheel vrij blijft van de nok van den haan (haanspanning) bij het achteruitbrengen van den trekker; is dit niet het geval, dan wijst dit op slijting van den haanpal aan de voorzijde of van diens ligplaats in den geleider. Bij omgelegden haanpal mag de grendel niet geopend kunnen worden.

De trekkerinrichting moet een goed voelbaar drukpunt geven, terwijl het doordrukken geleidelijk moet kunnen geschieden.

§ 35. Bij het kapmes let men er op, dat het behoorlijk in de scheede sluit en gemakkelijk is uit te trekken, zonder vanzelf uit te vallen, dat greep en kling goed aan elkaar bevestigd zijn, de kling niet verbogen nog glimmend gepoetst is en geen roest of scharen vertoont, de stootplaat niet verbogen of afgescheurd, de punt niet afgebroken of stomp en de scheede in goeden staat is.

§ 36. Bij het l e d e r g o e d wordt nagegaan of het behoorlijk is onderhouden en of het nog bekwaam is te noemen.

Ledergoed, dat sporen vertoont van vergaan te zijn, een weinig ingescheurd is, gemakkelijk te scheuren is in de richting dwars op de lengte van den riem, moet in herstelling worden gegeven dan wel worden verwisseld.

Bij de trompet (den hoorn) wordt nagegaan of alle schakels en haken der ketting zijn dichtgesoldeerd en of het mondstuk het merk G. S. vertoond.

§ 37. Eens in de maand zal de compagnies- (detachements-) commandant eene inspectie over de wapening houden.

Bovendien gaat de Officier van Wapening periodiek de vuurwapens na met de te zijner beschikking zijnde maten en gereedschappen.

Hij bestemt daarvoor zoo mogelijk den dag na eene grondige reiniging en treedt daartoe in overleg met den korps- (batterij-, detachements-) commandant.

De korps- batterij-, detachements-) commandanten zullen het noodige kader en minder personeel ter beschikking van den Officier van Wapening stellen, ten einde dezen behulpzaam te zijn door het gereedhouden en uitzoeken der wapenen en zorg dragen, dat geen wapening aan het onderzoek wordt onttrokken.

Bij deze inspectie en dit onderzoek moeten de wapenen in- en uitwendig van vet zijn ontdaan.

Van den loop van het onderzoek zal door den Officier van Wapening van zijne bevinding aan den betrokken korps- (detachements-) commandant worden gerapporteerd.

Het onderzoek van den Officier van Wapening wordt gehouden:

a. op plaatsen waar een Officier van Wapening garnizoen houdt en in die garnizoenen buiten de standplaats van den Officier van Wapening

van den geleider staan; daarbij moeten de zijvlakken van de lip van den haan en van het geleistuk van den geleider goed in elkanders verlengde vallen.

De haanpaal moet gemakkelijk kunnen worden omgelegd; is dit geschied, dan onderzoekt men, op het gevoel, of de trekkernok geheel vrij blijft van de nok van den haan (haanspanning) bij het achteruitbrengen van den trekker; is dit niet het geval, dan wijst dit op slijting van den haanpal aan de voorzijde of van diens ligplaats in den geleider. Bij omgelegden haanpal mag de grendel niet geopend kunnen worden.

De trekkerinrichting moet een goed voelbaar drukpunt geven, terwijl het doordrukken geleidelijk moet kunnen geschieden.

§ 35. Bij het kapmes let men er op, dat het behoorlijk in de scheede sluit en gemakkelijk is uit te trekken, zonder vanzelf uit te vallen, dat greep en kling goed aan elkaar bevestigd zijn, de kling niet verbogen nog glimmend gepoetst is en geen roest of scharen vertoont, de stootplaat niet verbogen of afgescheurd, de punt niet afgebroken of stomp en de scheede in goeden staat is.

§ 36. Bij het l e d e r g o e d wordt nagegaan of het behoorlijk is onderhouden en of het nog bekwaam is te noemen.

Ledergoed, dat sporen vertoont van vergaan te zijn, een weinig ingescheurd is, gemakkelijk te scheuren is in de richting dwars op de lengte van den riem, moet in herstelling worden gegeven dan wel worden verwisseld.

Bij de trompet (den hoorn) wordt nagegaan of alle schakels en haken der ketting zijn dichtgesoldeerd en of het mondstuk het merk G. S. vertoond.

§ 37. Eens in de maand zal de compagnies- (detachements-) commandant eene inspectie over de wapening houden.

Bovendien gaat de Officier van Wapening periodiek de vuurwapens na met de te zijner beschikking zijnde maten en gereedschappen.

Hij bestemt daarvoor zoo mogelijk den dag na eene grondige reiniging en treedt daartoe in overleg met den korps- (batterij-, detachements-) commandant.

De korps- batterij-, detachements-) commandanten zullen het noodige kader en minder personeel ter beschikking van den Officier van Wapening stellen, ten einde dezen behulpzaam te zijn door het gereedhouden en uitzoeken der wapenen en zorg dragen, dat geen wapening aan het onderzoek wordt onttrokken.

Bij deze inspectie en dit onderzoek moeten de wapenen in- en uitwendig van vet zijn ontdaan.

Van den loop van het onderzoek zal door den Officier van Wapening van zijne bevinding aan den betrokken korps- (detachements-) commandant worden gerapporteerd.

Het onderzoek van den Officier van Wapening wordt gehouden:

a. op plaatsen waar een Officier van Wapening garnizoen houdt en in die garnizoenen buiten de standplaats van den Officier van Wapening

waar geweermitrailleurs tot de bewapening der korpsen behooren: d r i e m a a n d e l i j k s;

b. in alle overige garnizoenen op Java en Madoera en in de op de Buitenbezittingen aan spoor- of tramwegen gelegen garnizoenen z e s m a a n d e l i j k s.

F. MAATREGELEN VOOR HET TE VELDE TREKKEN.

§ 38. Alvorens eene afdeeling te velde trekt worden de overcomplete wapening enz. (1) bij den Officier van Wapening of in het Magazijn van Oorlog ingeleverd.

G. BRUINEEREN.

§ 39. Het overbruineeren der daarvoor in aanmerking komende wapening van de korpsen, welke bewerking gewoonlijk slechts om de 2 à 3 jaren behoeft plaats te vinden, geschiedt als regel in het betrokken geweermakersatelier.

§ 40. Bedoelde wapening wordt daartoe bij — door den Korpscommandant in overleg met den Officier van Wapening vast te stellen — partijen naar het atelier gezonden.

H. NUMMEREN EN MERKEN (2).

§ 41. Van de op verschillende wapendeelen voor-

(1) Zie „Overzicht Wapening".
(2) Zie A. O. 1915 No. 75.

komende merken en nummers zijn voor de praktijk van belang:

Het jaartal van indienststelling.
Het seriemerk.
Het korpsmerk en het wapennummer.

Jaartal van Indienststelling.

§ 42. Bij karabijnen is het jaartal van indienststelling van den loop onder in den loop geslagen. Reeds gebruikte loopen met staartstuk van karabijnen M. 95, welke opnieuw worden indienstgesteld, krijgen boven het reeds aanwezige jaartal het merk „G.S".

Seriemerken.

§ 43. Het volle seriemerk bestaat uit een serieletter en een serienummer.

Bij karabijnen M. 95 Art. en Cav. worden de loop, de lade en de kolfplaat (kolfrand) en de bajonet voorzien van een vol seriemerk; de geleider van het volledig serienummer en de band, het viziervoetstuk (1), het vizierblad, de vizierarmen, de afsluiter, de slagpin, de slagpinmoer, de haan, de haanpal en het magazijn van de laatste twee cijfers van het serienummer.

---

(1) De vaste viziervoetstukken van de Hembrugloopen worden niet genummerd.

Korpsmerk en Wapennummer.

§ 44. Wapenen met toebehooren, lederwerken en slag- en blaasinstrumenten, worden bij indienststelling voorzien van een korpsmerk en een wapennummer, uitgezonderd exercitiepatronen, loopborstels, monddeksels, ruimnaalden karabijnriemen, gordels, handlissen en lijfriemen.

Het korpsmerk is:

Voor de *Bereden Artillerie*:

de 1e	Veldbatterij	A.
„ 2e	„	B.
„ 4e	„	V.
„ 5e	„	K.
„ 1e	Bergbatterij	S.
„ 2e	„	E.
„ 3e	„	C.
„	Sectie Veldartillerie	D.
het	Depot der Bereden Artillerie	L.

Voor de *Vesting-Artillerie*:

7e	Compagnie Artillerie	G.
12e	„ „	M.
16e	„ „	Q.
17e	„ „	R.
19e	„ „	T.
22e	„ „	W.
9e	„ „	I.
13e	„ „	N.
20e	„ „	U.
23e	„ „	X.

Voor den *Trein*:

Voor de compagnieën en de afdeeling in volgorde der nummers A—C.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Zijn de voorwerpen van wapening niet uitsluitend bij de Artillerie (den Trein) in gebruik, dan wordt het korpsmerk voorafgegaan door eene A (eene T).

§ 45. Wanneer bij eenzelfde compagnie (batterij, detachement) karabijnen voorkomen, waarvan de laatste twee cijfers van het serienummer dezelfde zijn, dan worden de in § 58 gespatieerd gedrukte onderdeelen onder of achter en zoo dit niet mogelijk is, vóór het nummer voorzien en een opvolgende letter (onderscheidingsletter) A, B, C, enz. met dien verstande, dat wanneer de eindcijfers bij 2, 3 of meer karabijnen dezelfde zijn, de toevoeging van letters slechts plaats heeft bij 1, 2 of meer dier vuurwapenen.

Versterkte kruis- en magazijnschroeven der karabijnen M 95 worden, ter onderscheiding van de gewone (niet- versterkte) gelijknamige schroeven, op den kop voorzien van de beide eindcijfers van het serienummer, ten einde te voorkomen, dat bij het uit elkander nemen en ineenzetten van genoemde vuurwapenen zulk een versterkte schroef uit eenig wapen zou worden aangebracht in de daarvoor niet ingerichte moer van een ander wapen.

De recruten-karabijnen worden aan weerszijden van de kolf voorzien van een groot en diep ingebrand merk (R) terwijl, om te voorkomen dat de genummerde deelen onopgemerkt bij bekwame karabijnen M. 95 worden aangebracht, deze deelen (ook de knoopen van de riemen) alle voorzien

worden van een sterretje vóór het serienummer, dan wel vóór het hierna te noemen doorloopend nummer.

§ 46 De ondervolgende artikelen worden doorloopend genummerd voor elk artikel aanvangende met 1 :

Karabijnen, recruten-karabijnen, drijfhamers, drijvers, geweertrechters, mondingbeschermers, pompstokken tot karabijnen, hoorns en trompetten.

Pistolen worden doorloopend genummerd aanvangende met het nummer volgend op het hoogste karabijnnummer.

De kapmessen ontvangen het nummer van het vuurwapen der gebruikers; hebben deze geen vuurwapen, dan worden de kapmessen opvolgend genummerd beginnende met het nummer volgend op het hoogste pistoolnummer.

De kleine staf wordt gerekend tot een der plaatselijke compagnieën en genummerd na de gelijkbewapenden der compagnie.

Het toebehooren tot vuurwapenen, bij elk wapen in gebruik, de bij die wapenen behoorende lederwerken met toebehooren krijgen het nummer van het vuurwapen.

De lederwerken met toebehooren behoorende bij de blanke wapenen krijgen het nummer van het blanke wapen.

Het toebehooren tot slag- en blaasinstrumenten krijgt het nummer van het instrument waartoe het behoort.

De blaasinstrumenten van de leerlingtrompet-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ters krijgen instede en ter plaatse van het wapennummer, 1 of meer punten, evenals de bijbehoorende lederwerken en toebehooren.

§ 47. De stellen reserve-wapening bedoeld in punt 1 hiervoren worden voor de nummering beschouwd als tot de organieke wapening der compagnie te behooren en derhalve gemerkt en genummerd als deze.

Voor stellen wapening, welke boven de organieke sterkte tijdelijk in dienst zijn gesteld, geldt hetzelfde, aanvangende met het nummer volgende op het hoogste, dat bij de compagnie aanwezig is.

Bij inlevering van overtollige wapening wordt daartoe bij voorkeur die met de hoogste nummers bestemd.

§ 48. Het merken en nummeren geschiedt door de zorg van den officier van wapening.

Wapenen en lederwerken, welke reeds op andere wijze zijn genummerd dan hierboven is aangegeven, behouden de oude merken en nummers, tot overnummering noodig is geworden.

Degene, die herstelde wapenen uit het geweermakersatelier in ontvangst neemt, gaat de nummering na, voor zoover deze uitwendig zichtbaar is.

Worden bij een compagnie (batterij, detachement) wapenen aangetroffen, waarbij verschillende seriemerken voorkomen, dan moet worden getracht dit te verbeteren door onderlinge ruiling. Blijkt zulks niet mogelijk, dan zal de officier van wapening hiermede in wetenschap worden gesteld

PERPUSTAKAAN NASIONAL

en zal deze, door raadpleging van de wapencontrôles (p. 12) nagaan, of de verkeerd genummerde deelen tot andere, insgelijks bij zijn onderhebbend atelier in reparatie zijnde korpsen behooren en aldus trachten overnummering te vorkomen, terwijl ingeval deze ten slotte toch noodig blijkt, daartoe door den korpscommandant machtiging aan den Gewestelijken Militairen Commandant dient te worden verzocht.

Wanneer bewezen kan worden, dat de gebruiker zelf schuld draagt aan het aantreffen van onderdeelen, die verkeerd genummerd zijn, wordt dezen de vergoeding der overnummering opgelegd.

„Overigens wordt verwezen naar § 13 van de Algemeene Order 1916 No. 29".

I. WIJZE VAN DRAGEN.

De Karabijn.

§ 49. De karabijn wordt medegevoerd aan den karabijnriem over den rechter schouder of — bij het verwerken van materieel, waarbij beide handen noodig zijn — op den rug, met de tromp naar links.

De karabijnriem, heeft in het boveneinde 2, in het middengedeelte 3, en in het ondereinde 2 knoopsgaten en wordt met twee knoopen aan de kordonbeugels verbonden, zoodat de gladde zijde naar binnen is gekeerd.

§ 50. De bajonet is opgeplant:

a. op schildwacht staande;

b. bij het schieten met de karabijn, wanneer zulks bepaaldelijk is gecommandeerd (1).

c. in de batterij (Vest. Art.) of na het innemen van een stelling (Ber. Art.). Bij gewapend verwerken van materieel echter wordt de bajonet in de scheede geborgen.

d. in oorlogstijd bovendien, waar zulks bevolen wordt.

In alle andere gevallen wordt de bajonet (met het oog naar voren) in de scheede gedragen.

Wanneer de bajonet op de karabijn geplant is, wordt het monddeksel in den jaszak bewaard; overigens wordt het steeds gebruikt als de bajonet niet opgeplant is en niet met de karabijn geschoten wordt.

Het Kapmes.

§ 51. Het kapmes met scheede wordt links aan den gordel achter de bajonet gedragen.

De Trompet.

§ 52. Het snoer tot trompetters wordt aldus bevestigd:

Het mondstuk wordt afgenomen en de trompet in de linkerhand gehouden, de beker benedenwaarts en de beugel rechts.

---

(1) Hieronder ook te verstaan de oefeningen in „De behandeling van de karabijn als vuurwapen". (Soldatenschool Hoofdstuk II. 2e onderdeel, bladz. 32 en 33).

De Karabijnen M. 95 Cav. zijn *zonder*, de Karabijnen M. 95 Art. *met* bajonet ingeschoten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Het enkele koord wordt, dubbel genomen, de kwasten gelijk athangende en met de boveneinden op een handbreedte van het uiteinde van den mondstukbengel, langs de bocht van den beugel gelegd, tot op vier vingerbreedten voorbij het uiteinde van den mondstukbeugel.

Beide koorden worden nu om den beugel en de daarlangs liggende koorden, met 13 slagen naar omlaag gewikkeld tot op een vingerbreedte van de peren der kwasten.

De kwasten vrij latende, worden nog zooveel slagen als noodig is om den beugel gelegd en met een paar halve slagen bevestigd. Het mondstuk wordt daarna weder opgezet.

Voor de hieronder aangegeven gevallen, dat de trompet aan het platgevlochten koord moet worden gedragen, wordt het enkele koord geheel om de trompet gewikkeld en daarmede tevens, aan den kant van het mondstuk en van den beker, twee lussen gevormd, 2,5, d.M. wijd. Door de ronde einden van het platgevlochten koord aan deze lussen vast te knoopen, krijgt het snoer voldoende lengte om daaraan de trompet *op* de voorgeschreven wijze te voet en te paard te dragen.

§ 53. De trompet wordt gedragen:

in *groote-* en *marschtenue* aan het platgevlochten koord van de snoeren tot trompetters;

bij alle andere gelegenheden aan het enkele koord, waarbij het platgevlochten koord wordt weggelaten.

Te voet. Het snoer (bij gebruik van het enkele

koord, de schuifknoop voor zooveel noodig opwaarts geschoven) om den hals, de trompet onder den rechterarm, met den beker naar achteren en de rechterhand aan den beugel.

Bij inspectiën en bij het defileeren wordt de trompet in de rechterhand gehouden, de duim ter hoogte van het mondstuk, de beker vóór en tegen de rechterheup.

Te paard. Het snoer als te voet, de trompet in de rechterhand, met den beker rustende op het midden van de rechterdij.

Wanneer de trompetter zich niet behoeft gereed te houden om onmiddellijk te blazen wordt (bij gebruik van het enkele koord de schuifknoop tegen de trompet teruggeschoven zijnde), de rechterhand door het snoer gestoken en dit aan de zijde van den beker eenige malen om de trompet en het andere gedeelte eenige malen om het mondstuk gewonden, vervolgens de trompet op den rug geschoven met den beker opwaarts.

De Hoorn.

§ 54. Het snoer tot trompetters wordt aldus bevestigd:

Een der kwasten wordt afgenomen en de hoorn in de linkerhand gehouden, de beker benedenwaarts en de beugel rechts.

Het enkele koort wordt zoodanig genomen dat, het einde met den kwast ongeveer 25 c.M. afhangt, het koord onderlangs het mondstuk tusschen de beugels gelegd tot op de hoogte van het oog, verder van onder naar boven om de beugels ge-

wonden tot tegen het mondstuk en hiermede onder het mondstuk ongeveer 20 slagen voortgegaan.

Het losse einde wordt daarna langs den beugel onder de slagen doorgestoken tot bij het mondstuk en aldaar met de beide einden een halve slag onder het mondstuk gelegd.

Het einde zonder kwast wordt dan door den grooten schuifknoop gestoken, de kleine schuifknoop er aan gestoken en eindelijk de kwast eraan bevestigd, zoodanig dat beide kwasten ongeveer even lang afhangen.

Het platgevlochten koord wordt daarna aan de ringen van beker en beugel bevestigd.

§ 55. De hoorn wordt gedragen met het plat gevlochten koord van de snoeren tot trompetters om den hals. Bij inspectiën wordt de hoorn in de rechterhand gehonden, de duim ter hoogte van het mondstuk, de beker voor en tegen de rechterheup.

Marcheerende wordt de hoorn gehouden onder den rechterarm, de beker naar achteren, de rechterhand ter hoogte van het mondstuk, onder den beugel.

Op marsch, wanneer „In het gelid vrij" gecommandeerd is, wordt de hoorn als volgt gedragen: De hoorn op den ransel, met den beker links en het plat gevlochten koord van den hals afgenomen en de daardoor ontstane lus van rechts naar links vóór langs den hals en om den beker gebracht.

Het Toebehooren.

§ 56. De schroevedraaier met grendelsleutel en

de vetlapdoos worden in den veldzak geborgen; in de vetlapdoos de ruimnaald, een vetlap en de twee loopborstels, waarbij de loopborstels, zoodanig in een poetslap worden gewikkeld, dat zij elkander niet raken.

Het Lederwerk.

§ 57. Rechts aan den boven de jas gedragen gordel komt de patroontasch cav., terwijl de bajonetscheede links aan den gordel wordt gedragen. Ook de schoen voor scheden tot kapmessen wordt links aan den gordel gedragen.

De patroontasch cav. kan 30 patronen scherpe No. 1 bevatten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2de AFDEELING.

DE MUNITIE.

Patronen tot karabijn M. 95.

§ 58. Van deze patronen bestaan drie soorten, nl. de scherpe No. 1 en No. 4 en de losse No. 1.

a. De scherpe patroon, No. 1.

De patroon bestaat uit:
de huls met ontstekingsmiddel,
de lading en
de kogel.

De messingen huls heeft een fleschvormige gedaante; het voorste, nauwe gedeelte sluit om den kogel, terwijl het achterste gedeelte, dat de lading bevat, ten einde de lengte van de patroon zooveel mogelijk te verminderen, een aanmerkelijk grooter middellijn heeft. Om een gemakkelijke verwijdering van de huls, na het afgaan van het schot, te verzekeren, is dit wijdere deel niet zuiver cylindervormig, maar heeft het een zacht kegelvormige gedaante, terwijl de bodem voorzien is van een rand, die de juiste ligging van de patroon in de

kamer waarborgt en waarop de haak van den patroontrekker werkt (1).

In het midden van den bodem bevindt zich eene inzinking, s t e u n d o p genaamd, die in het midden eene verhooging heeft, welke als aanbeeld dient voor het nader te noemen slaghoedje, terwijl tevens in die verhooging een brandgaatje is aangebracht tot doorlating van den vuurstraal, die ontstaat, wanneer door de vooruitschietende slagpin de bodem van het slaghoedje met het zich daarin bevindende ontstekingsmiddel met kracht tegen die verhooging wordt gedreven.

Om te voorkomen, dat dit gaatje door het ineengedrukte slaghoedje geheel zou kunnen worden afgesloten, tengevolge waarvan de lading niet ontbranden zou, is in de verhooging een zaagsnede aangebracht ongeveer ter breedte van het brandgaatje. Inwendig is de huls voorzien van een borst, waarop de kogel komt te rusten.

Het o n t s t e k i n g s m i d d e l — het slagkwik — bevindt zich in een dun laagje, met een druppel schellakvernis tegen vocht beveiligd, op den platten, eenigszins bijgeronden bodem van een cylindervormig messingen hulsje, s l a g h o e d j e genaamd, dat in den steundop geperst wordt.

Op den bodem der huls zijn de naamcijfers van den fabrikant en het jaartal van aanmaak aangebracht.

De lading bestaat uit ± 2,4 gram buskruit

---

(1) Middellijn huls over den rand 13,5 m.M.
„ „ vlak voor den rand 11,5 m.M.
„ „ achter den hals 11 m.M.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

schietkatoen No. 2; een gegraphiteerd schietkatoenkruit in den vorm van vierkante schilfertjes.

De kogel bestaat uit een hardlooden kern en een mantel van staalplaat, die langs galvanischen weg vernikkeld is, om hem tegen roesten te beschermen en beschadiging van de trekken te voorkomen. Beide worden door persing tot één geheel gemaakt, terwijl het buiten het achtervlak van den kern uitstekende deel van den mantel naar binnen op den kernbodem is omgevouwen. Op een afstand van 6 m.M. van af den bodem is een ringvormige groef aangebracht van geringe diepte, welke met mineraal vet wordt opgevuld en waarin het metaal der huls wordt vastgewurgd.

De kogel heeft een zacht kegelvormige gedaante, aan den bodem een middellijn van 6,7 mM. en aan de voorzijde een van 6,5 m.M., waarna hij overgaat in een stomp-ogiefvormige punt. De dikte van den mantel is aan de punt 0,6 m.M. en vermindert allengs tot op 0,3 mM. aan het kegelvormig gedeelte, waardoor hij, bij het dringen van het projectiel in de trekken, gemakkelijk en zonder te scheuren den vereischten vorm aanneemt.

b. De scherpe patroon No. 4 (z.g. wachtpatroon).

Deze bestaat uit een huls, kogel en slaghoedje als van de scherpe patroon No. 1.

De huls bevat een aanvuurlading van ± 0.2 gram buskruit schietkatoen No. 1 en een eigenlijke lading van ± 1 gram buskruit schietkatoen No. 2.

Ter onderscheiding van de scherpe patroon No. 1

is de huls van de scherpe patroon No. 4 vernikkeld.

De scherpe patronen No. 4 zijn bestemd voor wachten en transporten alsmede voor detachementen, waarvan de hulp voor politie doeleinden wordt ingeroepen. Zij worden echter nimmer gebezigd voor schietoefeningen. Bij gebruik van deze patronen wordt steeds het vizier op 400 M. gesteld.

c. De losse patroon No. 1.

De losse patroon heeft dezelfde huls als de scherpe patroon No. 1, doch een lading van ± 1 gram buskruit schietkatoen No. 1.

De kogel is hol en vervaardigd van een vrij zachte houtsoort; ter onderscheiding van de scherpe en van de exercitiepatroon is de kogel rood geverfd.

GEBRUIK EN VERPAKKING VAN DE PATRONEN.

§ 59. De patronen, zoowel scherpe als losse, worden, met het oog op de inrichting van het magazijn van het vuurwapen, ten getale van vijf door een houder vereenigd; de lading heeft steeds door middel van houders plaats.

De patroonhouder, uit dun staalplaat geperst, heeft in de zijwanden voor- en achtergroeven en boven en onder een omgebogen gedeelte, een en ander om de patronen vast te houden en aan de rugzijde in het midden een nok voor den houderhaak.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

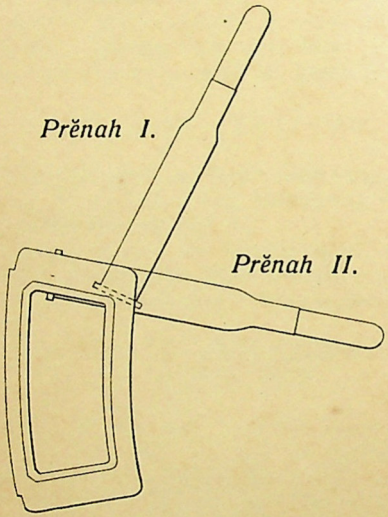

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De openingen in de zijwanden dienen slechts om den houder lichter te maken.

Het vullen van den patroonhouder.

§ 60. Men neemt een patroonhouder in de linkerhand met den bodem rustende in de hand. Vervolgens neemt men een patroon in de rechterhand, de huls met den duim en voorsten vinger omvattende, de kogel steunende tegen de muis. Daarna wordt de rand van de patroon gedrukt tusschen de zijwanden van den houder (zie stand I). Zoodra de hulsrand binnen de zijwanden is, draait men de patroon om, zoodat zij komt als in stand II, waarna zij in den houder gedrukt wordt, totdat de bodem van de huls tegen den bodem van den houder komt. Vervolgens brengt men de patroon naar het andere uiteinde van den houder, zorgdragende, dat zij met haar rand onder de verhoogingen van de zijwanden nabij den bodem blijft.

Daarna worden op dezelfde wijze de overige patronen achtereenvolgens in den houder gebracht, en tegen de andere aangeschoven.

De houder is goed gevuld, wanneer de middelste drie patronen met hunne bodemranden onder de verhooging van de zijwanden zitten en de twee buitenste met hunne bodems op de randen der nevenzittende patronen rusten. Is een houder goed gevuld, dan kunnen de patronen gemakkelijk met de vingers in den houder worden rondgedraaid.

Er moet streng op gelet worden, dat de buitenste

PERPUSTAKAAN NASIONAL

patronen niet met hun bodem tegen den bodem van den houder gedrukt worden, daar alsdan de patronen klemmen, de houders van vorm veranderen en bij het vuren, haperingen niet zullen uitblijven.

Het ledigen van den houder.

Om den houder van patronen te ontdoen, gaat men op tegenovergestelde wijze te werk als bij het vullen der houders is aangegeven. Een der uiterste patronen wordt rechtstandig uit den houder getrokken, waarna achtereenvolgens de andere patronen eerst zoover mogelijk naar hetzelfde uiteinde geschoven worden en vervolgens evenals de eerste uit den houder verwijderd.

Men draagt hierbij zorg den houder niet van vorm te doen veranderen: de patronen kunnen alleen aan een der uiteinden van den houder uitgenomen worden; pogingen om dit op andere plaatsen te doen, zullen onvermijdelijk vormveranderingen van den houder, die dezen ongeschikt maken voor verder gebruik, met zich slepen.

§ 61. Verpakking der patronen. De houders gevuld met scherpe patronen No. 1 worden bij 10 stuks geplaatst in doozen tot patronen scherpe No. 1 zij liggen hierin kop aan staart.

Deze doozen zijn vervaardigd van lederkarton en aan eene zijde open, welke opening door een klep — waaraan een lus van zwart veterband is

bevestigd voor het gemakkelijk opentrekken — wordt afgesloten.

De doozen zijn voorzien van een 50 cM. lang eind zwart veterband, dat door de beide oogen over het deksel wordt aangebracht, ten einde in opgehangen toestand — waartoe het band van een haak is voorzien — het ontijdig opengaan van het deksel en dientengevolge het uitvallen van de houders te voorkomen.

Onder en tegen de klep der doozen is een etiket geplakt, waarop het merk is aangebracht, b.v.:

P. W. S. No. 1.
9—08.

De gevulde doozen worden bij 10 stuks verpakt in blikken tot scherpe patronen No. 1, die na dichtgesoldeerd en met vuurlak bestreken te zijn, op het deksel met witte verf worden gemerkt, b. v. :

P. W. No. 1.
S. 500 P. S.
9—08.

terwijl op de 4 zijvlakken met witte verf het onderscheidingsmerk ⏏ is aangebracht.

De houders gevuld met scherpe patronen No. 4 worden op dezelfde wijze als de scherpe patroon No. 1 in doozen verpakt; ter onderscheiding van laatstgenoemde patronen zijn op de pakmiddelen van de scherpe patronen No. 4 de volgende merken en kenteekenen aangebracht:

Onder en tegen de klep der doozen is een g e e

etiket geplaatst, waarop met zwarte letters naam, plaats, maand en jaar van aanmaak is aangebracht, bijv.:

P. W. S. No. 4.
8—10.

De doozen zijn omplakt met een reep g e e l papier, waarop eveneens met zwarte letters bovenstaand merk is aangebracht.

De blikken tot scherpe patronen No. 4 zijn geheel grijs geschilderd.

De deksels der blikken zijn met zwarte verf gemerkt:

P. W. No. 4.
S. 500 P. S.
8 – 10.

of indien het verstrekte aantal geen veelvoud is van 500, zooveel als er boven zulk een veelvoud verstrekt is, terwijl op de vier zijvlakken met zwarte verf het onderscheidingsteeken ▢ is aangebracht.

De pakkisten zijn op het bovenvlak voorzien van een grijsgeverfd veld, waarop met zwarte verf is gesteld:

P. W. No. 4.
S. 2000 P. S.
8—10.

of indien het verstrekte aantal geen veelvoud

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

is van 2000, zooveel als er boven zulk een veelvoud verstrekt is, terwijl op de zijvlakken met zwarte verf het onderscheidingsteeken ▢ is aangebracht.

De houders gevuld met losse patronen No. 1 worden op dezelfde wijze als de scherpe patronen No. 1 in doozen verpakt; deze doozen worden echter niet in blikken geplaatst, maar in pakkisten voor patronen (1).

Deze doozen zijn omplakt met een reep rood papier, waarop naam, plaats, maand en jaar van aanmaak zijn aangebracht, bijv.:

P. W. L. No. 1.
1—08.

(1) Dit geldt ook voor de scherpe patronen No. 1, bestemd voor de schietoefeningen op Java.

BIJLAGE.

VOORNAAMSTE GEGEVENS BETREFFENDE DE WAPENING EN DE MUNITIE.

Karabijn M. 95 Art. (Cav).

Stelsel: (von Mannlicher).

Gewicht (zonder karabijnriem): met bajonet: 3.37 K. G. (3.55)
zonder „ 3.19 K. G. (3.22)

Lengte: met bajonet: 1.183 M. (1.19)
zonder „ 0.935 M. (0.94)

Loop-trekken.

Kaliber	6.5	m.M.
Lengte	447	„
„ getrokken gedeeltr.	384 5	„
aantal	4	
soort: rechtlijnig concentrisch, recht		
diepte	0.15	„
breedte	2.5	„
spoed	200	„

Munitie.

Scherpe patroon No. 1

Lengte	77.5	m.M.
Gewicht	23	Gr.
Huls		
Kogel. gewicht	10.15	„
grootste middellijn	6.7	m.M.
lengte	31.4	„
metaalbelasting per cM².	30.5	Gr.
gewicht	10	„
lengte	53.5	m.M.
Lading: gewicht	± 2.4	Gr.
Ladingsquotient	± 1/4.	

Losse patroon No. 1.	lengte	77.5	mM.
	gewicht	10.8	Gr.
	lading: gewicht.	± 1	„
Patroonhouder: gewicht		10.	„
Kartonnen doos: gewicht		43.5	„

Kapmes.

Kapmes: lengte 0.50 M., gewicht 0.755 K.G.
Stalen scheede: lengte 0 381 M., gewicht 0.387 K.G.

Toebehooren.

Drijver	gewicht:	66	Gr.
Drijfhamer	„	125	„
Geweertrechter	„	250	„
Invetkoord	„	30	„
Loopborstel	„	6	„
Monddeksel	„	4	„
Mondingbeschermer	„	53	„
Pompstok tot karabijn	„	265	„
Ruimnaald	„	3	„
Schroevedraaier met grendelsleutel	„	26	„
Vetlapdoos met vetlap	„	26	„

Lederwerken.

Gordel No. 1	gewicht:	144	Gr.
Patroontasch Cav.	„	220	„
Karabijnriem Mar. met 2 knoopen	„	70	„
Karabijnriem Cav. met 2 knoopen	„	80	„
Lijfriem	„	± 163	„

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Schoen voor scheden tot kapmessen gewicht 110 Gr.

TOTAAL GEWICHT DER OORLOGSWAPENING.

Karabijn Art.	compleet met toebehooren, lederwerk en munitie, zonder hoorn of trompet.	gewicht	4.34	K.G
Karabijn Cav.		,,	4.54	,,
Kapmes	compleet	,,	1.37	,,
Hoorn	compleet	,,	0.93	,,
Trompet	compleet	,,	0.83	,,

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

